

Terwijl jij dacht dat het liefde was

Ander werk van Arthur Umbgrove

Midden op de weg, zo hard mogelijk (roman, 2006)

LiBra Debutantenprijs

De hartslag van de aarde (roman, 2008)

Hotel Sofia (roman, 2012)

Paradise Village (roman, 2015)

Wat we weten (roman, 2017)

De wederopbouw van de satire (pamflet, 2021)

Met de prins op reis (roman, 2022)

Arthur Umbgrove

Terwijl jij dacht
dat het liefde was

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij BV
2026

Copyright © 2026 Arthur Umbgrove

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Em. Querido's Uitgeverij BV, Weteringschans 259, 1017 XJ Amsterdam. Ook tekst- en datamining van deze uitgave is niet toegestaan zonder schriftelijke toestemming van de uitgeverij. Voor de productie van de boeken van Querido wordt alleen gebruikgemaakt van duurzaam en verantwoord geproduceerd papier.

Omslag Bart Heideman

Omslagbeeld Elena Umbgrove, *Ruimtevaarder*

Foto auteur Lionne Hietberg

Binnenwerk Perfect Service, Reeuwijk

ISBN 978 90 253 2208 3 / NUR 301

www.querido.nl

www.arthurumbgrove.nl

'Drama often obscures the real issues.'

– Jenny Holzer, *Light Line*, Guggenheim Museum, New York

I

Ik zie Erik zitten in een felverlichte treincoupé, op de weg terug van een dinertje waarvan de oppervlakkigheid onder invloed van de gestage inname van alcohol was overgegaan in een nietszeggende semidiepzinnigheid, waardoor hij zich nog eenzamer voelde dan in de dagen vlak na Olga's vertrek.

Voor het eerst realiseerde hij zich dat hij de wanhoop niet kon afschudden, maar dat hij deze moest ondergaan.

Hij hing tussen de duim en wijsvinger van een reus en kon alleen maar hopen dat het niet te lang zou duren voordat die zich begon te vervelen en hem weer op de grond zette.

Tot die tijd bungelde hij daar en leek elke poging om iets van de scherpte van het verdriet af te schrapen tot mislukken gedoemd.

Al bij aankomst had hij zich gerealiseerd dat de samenstelling van het gezelschap niet ideaal was voor iemand in zijn gemoedstoestand: Mick, iemand van wie Erik nooit precies wist of hij hem nou vriend of kennis moest noemen, had hem uitgenodigd om de nieuwe liefde van zijn leven te ontmoeten. Zijn derde in twee jaar.

Op haar beurt had zij weer haar beste vriendin Marit

uitgenodigd, die, zo bleek, sinds vier weken met Dieuwe was, die bij binnenkomst direct een toastje voor zichzelf smeerde zonder iemand anders iets aan te bieden en de hele avond over zijn werk als inkoper en over het bereiden van een goeie lamsbout praatte. Tussen de verhandelingen door raakten hij en zijn nieuwe liefde elkaar veelvuldig aan en zeiden dingen als 'Daarom vind ik je zo lief' en 'Wat ben je toch mooi'.

De ironie ontging hun volledig, evenals de gastheer, die weliswaar bij binnenkomst nog even informeerde naar het liefdesverdriet van Erik, maar binnen de kortste keren al zo veel gedronken had dat hij totaal in beslag genomen werd door een citaat uit de film *Lawrence of Arabia* waar hij maar niet op kon komen, hetgeen aan het eind van de avond resulteerde in een litanie over zijn frustratie dat hij vaak heel heldere gedachten had, maar dat hij ze op het moment suprême niet kon verwoorden.

Rara, hoe zou dat komen, dacht Erik, maar hij hield zich in omdat hij wist dat hij de toon niet zou kunnen vinden om dit op een lichte, humorvolle manier aan de kaak te stellen.

Erik bleef tot het einde, niet omdat er iets was om voor te blijven, maar omdat hij bang was voor wat er daarna zou komen. Dat was het meest ondraaglijke: dat hij niet wist of hij de bodem al bereikt had of dat hij er nog verder doorheen zou vallen.

En nu in de lege treincoupé zwol het gemis aan en herkauwde hij eindeloos de cryptische woorden die Olga hem geappt had in de dagen na haar vertrek: *Ik laat je los, maar je raakt me niet kwijt; Eerst moest ik sterk zijn van jou, nu moet jij het zijn van mij; Niks kan wat we hadden veranderen.*

Wat bedoelde ze daarmee? Moest hij het opvatten als een definitief afscheid of was er toch nog hoop? Was dit gewoon

een fase waar ze doorheen moest en zouden ze weer bij elkaar komen?

Maar wanneer dan? En hoe? En waar?

En wat wilde ze dat hij nu deed? Moest hij haar bellen? Moest hij haar appen? Moest hij haar blokkeren? Een bos bloemen sturen? Een poster op het raam hangen? Een aanslag plegen?

Hij had haar woorden de afgelopen twee weken al duizend keer binnenstebuiten gekeerd, er leek geen einde aan te komen. Hij kon het niet stoppen, het rolde over hem heen, het was oorverdovend.

2

Toen hij de deur van Olga's huis voor de laatste keer dichttrok, ging het eigenlijk wel. De warme gloed van hun samenzijn duwde de kou van het gemis nog even voor zich uit.

Hij was in zekere zin wel opgelucht, al was het de opluchting van iemand die net zijn dierbare begraven heeft en denkt dat het ergste nu achter de rug is.

Hij had gezegd wat hij wilde zeggen: dat hij het helemaal verkeerd gezien had, dat hij nu pas begreep dat zij de ware was, dat zijn blik getroebleerd was door de laatste moeizame jaren van zijn huwelijk, maar dat hij het nu zeker wist: zij hoorden bij elkaar.

Hij praatte als Brugman en zij luisterde geduldig. Even kreeg hij de indruk dat hij haar op andere gedachten kon brengen. Misschien, dacht hij, was die andere man alleen maar een middel om hem terug te krijgen, een troef in haar hand en legde ze na zijn betoog haar kaarten op tafel. Misschien testte ze zijn liefde, misschien was het allemaal een storm in een glas water.

9

Maar er was geen redden aan; ze had haar besluit genomen, er was voor het eerst in haar leven iemand die wél onvoorwaardelijk voor haar koos en dat wilde, nee, dat móést ze een kans geven.

Toen het Erik duidelijk werd dat dit gesprek eigenlijk een formaliteit was, een nette manier om een relatie af te hechten, moest hij huilen. Om de afstand die er nu al tussen hen bestond, om de machteloosheid het naderende afscheid te kunnen keren, om de aanwezigheid van een man van wie hij niets wist, maar van wie haar huis nu al doordrenkt was met nieuwe hoop en liefde. Om de kamer waarin zij zaten, waaraan niets veranderd was, de houten stoelen, de rommelige tafel, de bakjes en pannen in de keuken, de groene bank die zij samen in een busje opgehaald hadden bij haar broer, maar die niet meer voor hem bedoeld was; om al die spullen die zich ineens tegen hem keerden. Om dat wat hij het meest vreesde in het leven: afscheid nemen.

Hij hilde voorovergebogen in zijn stoel, met zijn handen voor zijn gezicht. De eenzaamste manier van huilen.

Olga schoof een stoel bij en ging tegenover hem zitten. Ze streelde met haar vingers door zijn haar.

Was het voor haar moeilijk hem zo te zien of was ze op dat moment in gedachten al bij haar nieuwe liefde? Hadden ze afgesproken elkaar te bellen zodra Erik weg was? Hadden ze het gesprek samen voorbereid? Of had ze niet eens verteld dat ze Erik ging ontmoeten, omdat het in het licht van hun overweldigende verliefdheid te onbeduidend was?

Zou ze hem vanavond weer zien? Zou ze in zijn armen huilen om de melancholie van liefdes die voorbijgaan? Of was ze door het dolle heen; eindelijk helemaal vrij; eindelijk de ballast van voorwaardelijkheid van haar schouders; eindelijk helemaal voor hem.

Na een paar minuten zo gezeten te hebben zei ze: 'Je moet wat eten.'

Hij kwam langzaam overeind. Het schemerde al, er was geen tijd geweest om lampen aan te doen. Het maakte niet uit. Het was de juiste belichting voor een afscheid.

'Ik heb geen honger,' zei hij.

Ze glimlachte. 'Dat is dan voor het eerst.'

Hij keek naar de chaos in de keuken en dacht aan het geluid van de keukenmachine, van kokend water, het snijden van de groenten, het hakken van de uitjes, aan alles wat ze vanaf nu niet meer voor hem deed maar voor iemand anders.

Hij stond op, deed zijn jas aan en liep de gang door, de gang die hem meewarig toeknikte.

'Dag,' zei hij.

Ze glimlachte naar hem. Ja, ze ging hem vanavond zien. Ze ging hem zo bellen en zeggen dat hij langs kon komen. Ze zou in zijn armen huilen, van verdriet en van geluk. Ze zou zeggen hoe moeilijk ze het leven vond, dat ze van hem hield, dat ze het zeker wist. Ze zouden tot de zon opkwam in elkaars armen zijn, ze zou het afscheid binnen een uur vergeten zijn.

'Dag, dag,' zei ze.

Na het afscheid reed Erik naar huis en was hij, zoals ik al zei, opgelucht. Thuis warmde hij een maaltijd op en belde met twee vrienden die allebei zeiden dat het goed was zo, dat het ergste nu achter de rug was, dat je dingen ook goed moest afronden en dat ze dat nu gedaan hadden. Daarna keek hij nog even tv en ging naar bed om de volgende dag te merken dat de zee zich slechts had teruggetrokken om met nog grotere kracht over hem heen te rollen.

Afscheid nemen is een lichte paniek voelen. Definitief afscheid nemen is gerommel diep onder de grond. Gerommel dat overgaat in trillende oogleden, trillende armen en handen, benen en voeten. Trillen dat overgaat in kramp, in wankelen, vallen en bedolven worden onder hersenpuin. In niet meer kunnen opstaan, in overgeven, in doodgaan.

Tot de stilte intreedt en je je realiseert dat je niet dood bent. En dan het wachten op reddingswerkers. Na een tijd hoor je ze met hun boren en honden. Je roept ze, maar je stem klinkt te zacht. Als ze verder trekken wordt het stil en kan je niets anders doen dan wachten.

3

De rol van toeval wordt nogal eens onderschat. We zijn geneigd betekenis te geven aan gebeurtenissen die zinloos lijken. Er is een verlangen naar het leggen van verbanden, naar mysterieuze structuren, naar tekens die gegeven worden door het universum dat 'ons iets probeert te vertellen', terwijl toeval een kwestie van statistiek is.

Richard Wiseman, professor psychologie aan de Universiteit van Hertfordshire, geeft een interessant voorbeeld:

Een vrouw in Engeland droomt over een vliegtuigongeluk, de nacht voordat er een groot vliegtuigongeluk plaatsvindt in Engeland. Dat kan geen toeval zijn, denkt ze, het universum heeft geprobeerd haar iets te vertellen. Wat weet ze niet precies, maar het is zo opvallend dat het wel betekenis móét hebben.

En het lijkt inderdaad wel heel curieus, want hoewel ze iedere nacht droomt, droomde ze in haar leven nog nooit over een vliegtuigongeluk. En nu, uitgerekend de nacht voordat het gebeurt...

Maar, zegt Wiseman, als we naar de cijfers kijken zien we een ander beeld. Gemiddeld vindt er één vliegtuigongeluk per jaar plaats in Engeland. Als de vrouw iedere nacht droomt en we nemen aan dat ze tussen haar vijftiende en haar vijfenzeventigste dromen heeft, dan zijn dat 22.000 dromen. Dan is de kans dat ze tijdens de nacht voor het ongeluk over een ongeluk droomde 1 op 22.000. Een heel kleine kans dus.

Maar als je in aanmerking neemt dat er 67 miljoen mensen in Engeland wonen, dan verandert dat beeld. Dan zijn er namelijk 3000 mensen die op de dag voor het ongeluk plaatsvindt een droom hebben over een vliegtuigongeluk.

Een stuk minder bijzonder dus.

Zo is het ook met ontmoetingen.

Erik ontmoette Olga bij een cursus scenarioschrijven in Amsterdam.

Hij had een aantal romans op zijn naam staan, die in meer en mindere mate succesvol waren, en wilde zich bekwamen in het schrijven van filmscenario's, iets wat, zo bleek, een heel ander soort vakmanschap vereiste.

Hij had lang getwijfeld om aan de cursus mee te doen en toen hij het eenmaal besloten had, was hij te laat en kwam op een wachtlijst terecht. Pas twee dagen voor de cursus begon zei iemand af en kon hij alsnog meedoen.

Er waren twaalf deelnemers uit alle delen van het land, dus de kans dat hij hier zijn grote liefde zou ontmoeten was heel klein, zeker als je in aanmerking neemt dat de helft van de deelnemers man was en hij op vrouwen viel.

Aan de andere kant: de kans dat er iemand tussen zat die hij interessant vond was groter dan bij een gemiddelde groep mensen, omdat de deelnemers dezelfde interesse hadden. Er waren dus meer aanknopingspunten voor een gesprek.

De kans werd nog groter omdat Erik, voor het eerst na tweeëntwintig jaar met zijn vrouw samen geweest te zijn, openstond voor een nieuwe verliefdheid.

Had hij dezelfde cursus twee jaar eerder gedaan, dan zou Olga hem niet zijn opgevallen. Hij had zich tijdens zijn huwelijkse jaren afgesloten voor de verleidingen die, zo bleek toen hij eenmaal vrijgezel was, alom aanwezig waren, maar nu zijn vrouw en hij 'in goed overleg' hadden besloten uit elkaar te gaan, liet hij de buitenwereld voor het eerst weer toe. Hij was dus gevoelig voor het toeval.

Tot slot is er nog het gegeven dat hij tijdens de middag aanvankelijk meer oog had voor de vrouw die naast hem zat. Olga was hem wel opgevallen, maar zij zat een paar meter verderop aan de kopse kant van het carré tafels, te ver weg om contact te leggen.

Daarentegen zat hij naast een vrouw die hij tijdens het eerste blok een paar keer grappig commentaar op de les in het oor fluisterde, waar zij om moest lachen. Ook al vond hij haar niet zo knap als Olga, zij was wel benaderbaar en daarom probeerde hij in de pauze met haar een gesprek aan te knopen. Ze bleek echter een van de andere cursisten van vroeger te kennen en raakte verwickeld in een diep gesprek met hem, waardoor Erik afzag van een poging.

Hij verlegde zijn aandacht naar Olga en ging bij haar groepje staan. Daar wisselden ze hun eerste woorden.

In het tweede deel van de cursus gebeurde er iets opmerkelijks: Erik betrapte Olga erop dat ze naar hem staaarde. Het duurde kort, minder dan een seconde, maar Erik interpreteerde het als een uitnodiging om haar na afloop van de cursus aan te spreken. Toen hij echter het klaslokaal uit liep zag hij haar de voordeur uit lopen richting tramhalte.

Het verbaasde hem enigszins dat hij haar 'signaal' zo verkeerd begrepen had en hij verliet onverrichter zake het ge-

bouw om af te reizen naar een vriend met wie hij die avond naar een voorstelling in de tuin van Paleis Soestdijk zou gaan.

Het leek er dus op dat deze middag bijgezet zou worden op het kerkhof van snel vergeten ontmoetingen, ware het niet dat Olga, die meteen na de cursus naar huis moest om de kinderen op te vangen na school, zijn naam onthouden had en hem vanuit de tram een vriendschapsverzoek stuurde.

Toen Erik haar profielfoto zag appte hij: *Olga!*

Tien seconden later kreeg hij bericht terug: *Erik!*

Dat uitroepteken was een treffende aankondiging van wat er tussen hen te gebeuren stond.

Ik denk dat het niet zozeer gaat om de vraag of iets toeval is of niet, maar om de vraag of je het toeval serieus neemt.

Erik zag tijdens de jaren van zijn huwelijk het toeval niet. Hij lette er niet op, hij richtte zijn aandacht op de zaken dicht bij huis: zijn kinderen, zijn vrouw, zijn werk. Dat was al meer dan genoeg. Er was geen ruimte om ook nog op het toeval te letten. Pas nadat hij weer alleen was en de kinderen het huis uit waren liet hij de toevalligheden die zich iedere dag aandienen weer toe.

Waarom Erik op slag verliefd werd toen hij de profielfoto van Olga zag weet ik niet precies. Een combinatie van factoren, vermoed ik.

Allereerst was er natuurlijk die prachtige foto van haar, gemaakt door een professionele fotograaf. Olga had toneelschool gedaan in Amsterdam maar zich in de loop der tijd toegelegd op het schrijven voor film en toneel. Desalniettemin deed ze af en toe nog mee aan castings, de reden waarom ze een bevriende fotograaf had gevraagd foto's van haar te maken.

De mooie belichting, de precies uitgezochte kleren en de make-up benadrukten wat Erik tijdens de les al had gezien: dat Olga een klassieke schoonheid bezat. Iets eeuwenouds; iets wat niet onderhevig was aan modes of trends.

Maar het was niet alleen die foto. Ook het feit dat zij meteen na afloop naar huis ging speelde een rol. Toen zij hem een vriendschapsverzoek stuurde had hij al afscheid genomen van de gedachte dat zij interesse in hem had. Haar bericht verraste hem dus. En verrassing zou een belangrijke bodem worden van hun relatie. In de twaalf maanden dat ze samen waren verraste zij hem voortdurend; met inzichten, met humor, met overgave. Alles werd licht door haar andere kijk op dingen. De gewoonste dingen, zoals boodschappen doen, door de stad fietsen en de heg knippen, werden door haar wilde, vrije geest avontuurlijk. En dat was waar Erik op dat moment in zijn leven een enorme behoefte aan had: verrast te worden.

Maar ook dat verklaart zijn acute verliefdheid nog niet.

Misschien dat ook het weer ermee te maken had. Het was een van de eerste zonnige, warme dagen van het jaar, overal werd verliefdheid uitgevent: door vrijende stelletjes op het gras van het Museumplein, door het gepassioneerd spelende orkestje in de fietstunnel onder het Rijksmuseum. Kortom, een vruchtbare voedingsbodem om de liefde van je leven te ontmoeten.

4

Tien dagen nadat Olga hem had verteld dat ze iemand had ontmoet won de wanhoop het van zijn aversie en schreef Erik zich in op een datingapp. Bij de vraag wat voor relatie hij wil, koos hij: 'Geen idee, ik zie wel'; bij eetgewoontes:

'flexitariër' en bij de vraag 'Hoe graag feest jij?' toch maar 'af en toe', terwijl dat 'in bed voor twaalven' had moeten zijn, weliswaar met de kanttekening 'niet dat ik dan slaap', maar er was geen mogelijkheid iets toe te voegen aan de antwoorden op de multiplechoicevragen.

Sowieso was er geen enkele optie die overeenkwam met wat Erik zou willen invullen, want sinds tien dagen was alles verschoven. Van 'ik heb mijn gerechten' op de vraag 'Wat voor kok ben je?' was hij 'magnetronchef' geworden; van 'die van mij zijn erg leuk' op de vraag of hij een kinderswens heeft, wilde hij nu invullen 'in principe niet, maar als Olga het wil wel' en op de vraag 'Wat vind je van roken?' zou het antwoord moeten zijn: 'Absoluut ongewenst, maar sinds tien dagen geen enkel probleem.'

Toch zorgde het scrollen langs profielen van vrouwen voor een zekere verlichting. Hij moest zelfs af en toe glimlachen om de beschrijvingen die sommigen van zichzelf gaven: 'Klein maar fijn en toch niet over het hoofd te zien'; 'Ik durf te zeggen dat ik een sociaal mens ben'; 'Glas is halfvol'; 'Passie voor puur'.

Vroeger zou het hem ergeren, die clichés, maar nu ontroerde het hem: al die eenzame mensen die zichzelf afstopten en in de etalage zetten in de hoop dat er iemand langskwam die hen mee wilde nemen. Derdehands spullen in de kringloopwinkel. Hondjes in een asiel. Vluchtelingen op een boot in een Italiaanse haven.

Bij het scrollen door de foto's voelde hij bij sommige vrouwen zelfs opwinding en dat leverde hem kostbare minuten van afleiding op. Minuten waarin hij even op adem kon komen, tussen het missen door.

Sommige mensen trekken zich in hun wanhoop terug onder een deken op de bank, Erik ging er juist op uit.

Hij wilde mensen zién, hij wilde mensen spréken, hij wilde luisteren. Hij wilde horen wat anderen van de situatie vonden, hij wilde samen met ze wikken en wegen, hij wilde weten of ze dachten dat Olga terugkwam of niet. En waarom ze dat dachten. Hij wilde ze mee laten tillen aan het gewicht dat zonder hen niet te torsen was.

Hij was totaal niet eenkennig in het delen van zijn verdriet; hij belde iedere dag uren met zijn vrienden, sprak iedereen aan, ook mensen die hij daarvoor nauwelijks zag staan, en vertelde hun over wat hem was overkomen. Hij was dankbaar voor ieder luisterend oor.

Het verdriet maakte hem milder, hij opende zichzelf voor de buitenwereld en dat verbaasde niet alleen hemzelf maar ook mensen in zijn omgeving. Zoals een vriendin, in wier armen hij huilde, zei: 'Ik vind je nu zoveel leuker.'

Zolang hij analyseerde, zolang hij over haar praatte duwde hij het afscheid voor zich uit. Misschien was er toch nog een mogelijkheid dat ze terugkwam; misschien had hij iets verkeerd begrepen, misschien bedoelde ze toch...

Hij wist dat hij zichzelf voor de gek hield, dat het misplaatste nostalgie was naar een idylle die feitelijk maar een paar maanden bestaan had. Weemoed naar een vrouw die Olga nooit geweest was maar even had geleken.

In de eerste weken schreef Erik aan Olga dat hij tijdens de schrijfcursus verliefd werd op haar ongenaakbaarheid.

‘Wat bedoel je met ongenaakbaar?’ vroeg ze.
‘Dat je afstandelijk was, onaantastbaar. Allemaal onzekerheid natuurlijk, maar erg aantrekkelijk.’
‘Waar zat hem dat dan in?’
‘Weet ik niet. Een blik?’
‘Grappig dat je dat dan allemaal op de hoop onzekerheid gooit. Ik was niet onzeker. Ik ben gewoon verlegen.’
‘Is dat niet hetzelfde?’
‘Nee. Verlegenheid in zo’n moment gaat over interactie met mensen, over niet de behoefte hebben tegen een groep te praten. Maar ik was heel zeker over wie ik was.’
‘Is verlegen zijn vervelend?’
‘Nee. Of soms. Bij botte mensen.’

Erik haalde in de eerste uren van hun relatie dus al twee woorden door elkaar: verlegenheid en onzekerheid.

Omdat hij het zelf niet was, kende hij de nuances van verlegenheid niet. Hij had zich er nooit in verdiept en dacht dat iemand die verlegen is per definitie ook onzeker is. Terwijl Olga heel zeker van zichzelf uren in stilte naar mensen kon luisteren. Ze had totaal niet de behoefte om zich te mengen in een gesprek en werd daar niet ongelukkig van. Erik wel. Voor hem was verlegen een zwak woord, terwijl het voor Olga een neutraal of misschien zelfs wel een sterk woord was.

En ook het woord ‘ongenaakbaar’ betekende voor Erik iets anders. Voor hem stond het voor sterk, onafhankelijk, terwijl Olga niet geïnteresseerd was in mensen die sterk zijn. Ze vond het eerder een zwakte dat iemand zich niet durfde te tonen in al zijn kwetsbaarheid. Voor haar was ongenaakbaar een zwak woord.

Olga was ervan overtuigd dat het niet mogelijk is om elkaar helemaal te doorgronden. Volgens haar was het niet mogelijk om geen geheimen voor elkaar te hebben. En, voegde ze eraan toe, ze vond dat niet erg, ze hield van het mysterie, ze hield van het deel dat ze niet begreep, ze hield van het moment waarop de ratio het opgeeft en uitgeput in elkaar zakt.

Erik had zich juist heilig voorgenomen om ten aanzien van Olga geen geheimen te hebben. Hij probeerde haar driften, haar verlangens, haar onrust, alles wat hij niet begreep in kaart te brengen. Maar Olga bedoelde iets anders, ze bedoelde dat iedereen, ondanks zichzelf, ondanks het voornemen transparant en helder over je bedoelingen te zijn, een geheim heeft. Omdat niemand zichzelf helemaal doorgrondt.

7

Erik deed de deur open en voelde de zon op zijn gezicht. Even was er de lichte sensatie die hem bekroop als hij 's morgens de dag aansneed; de geruststellende gedachte dat er buiten een wereld was die gewoon doordraaide, die zich niets aantrok van alle tragedies die zich achter voordeuren afspeelden en alle veldslagen die gestreden werden; een wereld die ongeïnteresseerd haar schouders ophaalde en gewoon maar weer begon aan iets nieuws.

Even was er dat vederlichte, heerlijke gevoel, maar zodra hij de hoek omging viel zijn oog op het terrasje waar hij twee maanden geleden met Olga zat en daalde de zwaarte weer in. Hij probeerde haar weg te drukken, maar het was onbegonnen werk; de herinnering had zich genesteld in een hoek en zou daar de rest van de dag comfortabel blijven zitten, loerend op een kans zijn aandacht te trekken.

Op de markt was hij even afgeleid door de kraampjes met groenten, vis, noten, Italiaanse delicatessen, chocolade en Turkse tapas. Toen hij de winkelstraat in liep zag hij dat het daar ook al druk was. Hij moest zich langs het winkelend publiek wurmen, dat veel te traag was voor zijn onrustige tempo en dat op onverwachte momenten stilhield bij etalages. Hij zou ze tegen de vlakte moeten slaan of, beter nog, doodschieten, maar hij onderdrukte zijn impulsen al meer dan vijftig jaar, dus de kans dat hij zich in dit leven een keer echt zou laten gaan was niet groot.

Hij stak de gracht over en vervolgde zijn weg, rechts het oude v&D-gebouw, waar de letters nog op de gevel stonden maar waar nu een andere winkel zat. Daar ging het overigens ook niet goed mee, dus over een paar jaar zou het gebouw wel weer van naam veranderen. Zoals de vriendjes van Olga ook om de zoveel tijd van naam veranderden.

Iedere observatie die hij dezer dagen deed werd in dezelfde mal van afscheid en vergankelijkheid gegoten.

Hij liep verder, zijn blik gleed langs etalages, langs broeken, jassen, gouden horloges, iPhones, banken, lampen, zonder echt iets op te merken. Kruimels voor de hongerige ziel die maar één ding wilde vinden.

Ineens zag hij in de spiegelende ruit een donkere bos krullen. Olga?

Erik volgde haar in de ruit en pas toen ze voorbij was, durfde hij zich om te draaien. Ze had haar groene jas aan, ze had dezelfde houding, iets voorovergebogen, dezelfde kleur haar. Het moest haar zijn!

Erik begon sneller te ademen. Wat deed ze hier? In zijn stad? Woonde hij hier? Dat zou het allemaal nog ingewikkelder maken.

Ze praatte tegen iemand. Een vriendin met wie ze ging winkelen? Opvallend, want ze hield helemaal niet van win-

kelen. 'Ik heb toch geen geld,' zei ze, 'dus hoef ik me er ook niet druk over te maken.'

Om niet in het oog te lopen (hij zou niet weten wat hij moest zeggen), bewoog hij zich naar de andere kant van de straat. Misschien dat hij vanaf daar zekerheid kon krijgen.

Een tijdlang bleef hij zo lopen; het was ondraaglijk, hij móést weten of zij het was, hij moest zijn angst overwinnen, de vrees dat hij het zou verpesten. Raar eigenlijk, want wat viel er nog te verpesten: Olga was gelukkig met iemand anders, ze hadden geen contact meer, het was voorbij.

Kennelijk zat er nog een restje ontsteking aan de tandwortel, was er nog iets van hoop dat het goed zou komen, dat ze op haar schreden terug zou keren. Misschien waren ze heel dicht bij een reünie en luisterde het allemaal heel nauw: wat hij deed, wat hij zei, hoe hij zich gedroeg. Juist nu! Juist nu ze hier in zijn stad liep, in de straat achter die van hem! Juist nu ze het lot tartte, nu ze de voorzienigheid een handje wilde helpen. Waarom zou ze anders in godsnaam HIER gaan winkelen en niet in haar eigen stad, waar je dat net zo goed kon doen?

Hij bleef een tijdje achter haar en haar vriendin lopen, af en toe moest hij inhouden omdat ze in een etalage keken. Toen dook hij een zijstraatje in, begon te rennen, sloeg twee keer rechts af en kwam honderd meter verder de winkelstraat weer in, zodat hij haar tegemoetliep.

Zijn hart klopte in zijn keel. Wat moest hij zeggen als hij haar tegenkwam in de menigte? Moest hij haar groeten en doorlopen? Of was dat te afstandelijk? Moest hij blijven staan en een ongemakkelijk praatje maken? Moest hij doen alsof er niets aan de hand was, ook al was dat zo goed als onmogelijk? Moest hij op zijn knieën gaan?

Hij moest precies het goede doen! Genoeg afstand laten

om sterk over te komen; genoeg blijdschap tonen om zijn onverminderde liefde te illustreren.

Traag liep hij in tegenovergestelde richting door de straat en probeerde in te schatten hoelang het zou duren voor hij haar tegen zou komen.

Toen hij haar na een minuut nog niet was tegengekomen bleef hij staan en keek om zich heen. Was hij haar dan toch voorbijgelopen zonder het op te merken? Of was ze een winkel in gelopen? Maar welke?

Even stond hij daar, niet wetende wat te doen. Toen liep hij de ZARA in. Hij liep de hele winkel door, tot achterin, maar zag haar nergens. Gehaast liep hij terug, stak de straat over naar de Vanilla. Het was een overzichtelijke winkel, dus hij hoefde hem niet helemaal door te lopen, je kon door de grote, glazen deuren de zaak scannen. Toen ze ook daar niet was, draaide hij zich om en rende naar de volgende kledingzaak.

Zigzaggend rende hij de straat door, winkel in, winkel uit, maar hij vond haar niet.

Hijgend bleef hij staan. Het was waanzin. Hij moest hiermee stoppen. Hij moest naar huis, hij moest iemand bellen, een koude douche nemen. Maar de gedachte dat ze zo dichtbij was liet hem niet los.

Weer sloeg hij het zijstraatje in, ging rechtsaf, rende dit keer het smalle steegje helemaal uit, ging twee keer rechts, liep tien meter de straat in en bleef daar in de luwte van het bloemenstalletje wachten.

Het was een vermoeiend begin van een dag waarvan nog volstrekt onduidelijk was hoe die zou eindigen. Statistisch gezien met teleurstelling, maar sinds Olga weg was had de hoop genoeg aan een roestige spijker om zich vast te houden.

Minutenlang stond hij daar zonder haar te zien. Hij had

zich al bijna neergelegd bij het feit dat dit weer een waar-
deloze dag zou worden, toen hij haar donkere krullen in de
menigte ontwaarde.

Hij deed een stap naar achteren zodat hij niet te zien was
en volgde haar; dat wil zeggen, hij volgde haar krullen, want
de rest van haar werd aan zijn oog onttrokken. Ze bevond
zich een meter of dertig van hem vandaan, schatte hij in.
Naast haar liep nog steeds de vriendin met het blonde haar
die hij niet kende. Ze bewogen zich traag voort, af en toe
bleven ze staan voor een etalage. Erik moest af en toe op
zijn tenen staan om ze te kunnen volgen.

Toen hij zag dat ze een winkel in gingen, liep hij er tegen
de stroom in naartoe, vastbesloten haar niet nog een keer
kwijt te raken. Bij de deur hield hij zijn pas in en zag nog net
hoe ze met een kledingstuk een pashokje in ging. Even werd
hij overvallen door de mogelijkheden die zich voor hem uit-
vouwden: hij kon blijven wachten tot ze weer naar buiten
zou komen; hij kon naar binnen gaan en haar daar 'toeval-
lig' treffen, wat ongemakkelijk zou zijn in de beslotenheid
van de winkel en zijn echoënde muren of hij kon het pas-
hokje binnengaan.

Hij deed de deur van de winkel open en overzag het strijd-
toneel. Het was een damesmodezaak, hij was de enige man.
Haar vriendin keek hem even aan, maar gaf geen blijk van
herkenning. Dat was logisch, hij kende haar ook niet. Ze
was ouder dan Olga. Een stuk ouder eigenlijk.

De vrouw achter de balie begroette hem met een vragen-
de blik. Of was het verwijtend? Wat deed een man alleen in
een kledingzaak voor vrouwen? Er keken meer vrouwen in
zijn richting. Alsof ze gestoord werden door zijn aanwezig-
heid. Alsof zijn mannelijke blik het winkelen een stuk on-
aangenamer maakte. Of eerder nog: onveiliger. Zouden ze
denken dat hij in zijn vrije tijd vrouwenkleren aantrok?